

20 Yanvar faciəsi dünyanın nüfuzlu media qurumlarının diqqət mərkəzindədir

Türkiyənin nüfuzlu "Bengü türk" televiziya kanalının "Azərbaycan ruzigarı" proqramı 20 Yanvar faciəsinə dair xüsusi buraxılış hazırlayıb. Kanalın ana xəbərində 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş hərbi cinayətə dair buraxılış barədə məlumat yayılıb.

Telejurnalist Səidə Ömər in tədqimatında yayımlanan verilişin qonaqları AZƏRTAC-ın Ankara-dakı xüsusi müxbiri, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Sabir Şah-taxtı və sosial elmlər üzrə ekspert, yazıçı-tərcüməçi Mətin Yıldırım olublar.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş hərbi cinayətin səbəb, məqsəd və nəticələri barədə məlumat verən S.Şah-taxtı diqqətə çatdırıb ki, vətəndaşlar küçə və meydanlara axışaraq təcavüzkar Ermənistanın əsassız ərazi iddialarına qarşı öz etirazlarını nümayiş etdiriblər. Sovet rəhbərliyi bütöv bir xalqın nə istədiyini, nəyə etiraz etdiyini dəyərləndirərək ədalətli şəkildə çıxış yolu tapmaq əvəzinə, hərbi güc tətbiq etməklə qan tökdü. Qeyd edilib ki, ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi iradəsi nəticəsində keçmiş SSRİ rəhbərliyinin 20 Yanvar cinayətləri dünya ictimaiyyətinə çatdırıldı. Naxçıvana qarşı planlaşdırılan məkrli işğalçılıq planı dəf olundu. Hadisədən dörd il sonra ümummilli liderimizin təklifi və təkidli nəticəsində Azərbaycan parlamenti bu hadisəyə ilk dəfə olaraq siyasi-hüquqi qiymət verdi.

Türk xalqlarının dövlətçilik tarixində xarici qüvvələrin xalqlarımıza qarşı törətdikləri soyqırımları, hərbi təcavüzlər barədə məlumat verən Mətin Yıldırım qeyd edib ki, əslində, 1990-cı il yanvarın 20-də Azərbaycanda törədilən hərbi cinayət, eləcə də torpaqlarımızın 20 faizinin işğal olunması bütün türk dünyasına qarşı həyata keçirilən səlib yürüşünün davamı və daha bir acı nəticəsidir.

Tamaşaçılara məlumat verilib ki, 20 Yanvar faciəsi sadəcə olaraq silahlı insanların qətlə yetirilməsi hadisəsi deyil. Bu faciə bütöv bir xalqın torpağına, ölkəsinə və dövlətinə qarşı planlaşdırılan məkrli məqsədlərə xidmət

edən hərbi təcavüz və qəsdidir.

Sonra aparıcının sualları cavablandırılıb.

Verilişdə aparıcı Səidə Ömər şəhidlərimizə həsr olunan şeirlər oxuyub. O, həmçinin 20 Yanvar hadisələrinin 25-ci ildönümü ərəfəsində Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının ictimai-siyasi məsələlər şöbəsinin və AZƏRTAC-ın birgə layihəsi olaraq nəşr edilən "20 Yanvar - Tariximizin qanlı və şanlı səhifəsi" kitab-əlbəməsi ilə bağlı tamaşaçıları məlumatlandırıb. Bildirib ki, tədqiqatçılar AZƏRTAC tərəfindən "Bengü türk" TV-yə hədiyyə edilən bu mühüm nəşrlə kanalın kitabxanasında tanış ola bilərlər.

Türkiyənin aparıcı kütləvi informasiya vasitələrində 20 Yanvar faciəsi ilə bağlı geniş məlumatlar yayımlanıb.

Türkiyənin nüfuzlu media orqanlarında dərc olunan yazılarda yanvarın 20-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Şəhidlər xiyabanını ziyarət etməsi barədə oxuculara məlumat verilir.

Anadolu və İHA xəbər agentlikləri, TRT HABER, TRT AVAZ televiziya kanalları, o cümlədən "Sabah", "Hürriyyət", "Milliyyət", "Yeni çağ" və digər qəzetlər, o cümlədən çoxsaylı xəbər portalları 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Bakıda və Azərbaycanın digər rayonlarında xalqımıza qarşı törədilən hərbi cinayətdən bəhs ediblər.

Məqalə, reportaj və məlumatlarda 20 Yanvar faciəsinin məqsədli şəkildə törədilmiş hərbi cinayət olduğu diqqətə çatdırılıb. Bildirilir ki, Azərbaycanı hərtərəfli blokadaya salan keçmiş SSRİ-nin rəhbərliyi təcavüzkar Ermənistanın əsasız ərazi iddialarına şərait yaradıb. İki ölkə arasında ədavət qızışdırılıb və Azərbaycan torpaqlarının işğalına zəmin yaradılıb.

Türkiyə KİV-si, həmçinin Ankara, İstanbul və Qars şəhərərində, eləcə də ayrı-ayrı ölkələrdə təşkil olunan anma mərasimləri ilə bağlı geniş məlumatlar verilib.

Bolqarıstanın nüfuzlu media qurumları olan Bolqarıstan Teleqraf Agentliyi, "Fokus" xəbər

agentliyi, "Standart" və "Kırcaalihakber" onlayn qəzetləri, "Novini24/7" və "Glas.bg" xəbər portalları 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələri ilə bağlı silsilə xəbər və məlumatlar yayımlayıb.

Xəbərlərdə Azərbaycan xalqının tarixinə qanlı yazılmış 20 Yanvar hadisələrindən artıq 29 ilin ötdüyü qeyd olunaraq, faciənin tarixə haqq və ədalətin müdafiəsi naminə küçələrə çıxışı silahlı insanların qəddarcasına qətlə yetirilməsi, hərbi təcavüz və cinayətə məruz qalması, eyni zamanda, bir xalqın milli azadlığı və müstəqilliyi uğrunda mürd Vətən övladlarının şəhidlik zirvəsinə yüksəlməsi kimi daxil olduğu vurğulanıb.

"Fokus" xəbər agentliyi, "Novini24/7" və "Glas.bg" xəbər portallarının internet səhifələrində sovet rejiminin hərbi maşının istiqaliliyyət, azadlıq, suverenlik istəyi ilə yaşayan Azərbaycan xalqının iradəsini qırmaq, demokratiya tələblərini boğmaq üçün 1990-cı il yanvarın 20-də qabaqcadan hazırlanmış təcavüzkarlıq aktını həyata keçirərək ağır cinayət törətdiyi bildirilib. Xəbərlərdə faciə nəticəsində BMT-nin Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsi, "Mülki və siyasi hüquqlar haqqında" Beynəlxalq Pakt və digər beynəlxalq hüquqi sənədlərin kobud şəkildə pozulduğu qeyd olunub. Öz mahiyyəti və miqyasına görə XX əsrdə törədilmiş ən dəhşətli cinayətlərdən olan 20 Yanvar hadisələrinə indiyədək beynəlxalq hüquqi qiymət verilmədiyi, qanlı aksiyanın sifarişçiləri və icraçılarının cəzalandırılmadığı göstərilir.

Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Elmira Süleymanovanın 1990-cı il 20 Yanvar faciəsinin 29-cu ildönümü ilə əlaqədar yaydığı bəyanat Bolqarıstan Teleqraf Agentliyinin internet səhifəsində rus və ingilis dillərində yayımlanıb. Bəyanatda faciə ilə bağlı hərtərəfli məlumat verilməklə onun BMT-nin baş katibinə, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasına, BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə ali komissarına, BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasına, UNICEF-ə, UNESCO-ya, Avropa İttifaqına, Avropa Şurasına, ATƏT-ə, Beynəlxalq və Avropa

ombudsmanlar institutlarına, Asiya Ombudsmanlar Assosiasiyasına, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına və bu quruma üzv dövlətlərin Ombudsmanlar Assosiasiyasına, Avropa Uşaq Hüquqları Ombudsmanları Şöbəsinə, Beynəlxalq Sülh Bürosuna, müxtəlif ölkələrin ombudsmanlarına, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdəki və xarici ölkələrin respublikamızdakı səfirliklərinə, Azərbaycanın diaspor təşkilatlarına göndərilirdiyi əksini tapıb.

"Kırcaalihakber" onlayn qəzetində bolqar dilində "Azərbaycanda 1990-cı ilin 20 Yanvar faciəsindən 29 il ötür" və türk dilində "Azərbaycanda 20 Yanvar 1990-cı il Bakı qətləminin 29-cu ili" başlıqlı xəbər dərc olunub. Xəbərlərdə 20 Yanvar faciəsinin ötan əsr boyu xalqımıza qarşı yürüdülmüş məkrli siyasətin növbəti təzahürü olduğu vurğulanıb. Bildirilib ki, sovet rəhbərliyinin himayədarlığı ilə Ermənistanın ölkəmizə qarşı başladığı əsassız ərazi iddiaları, 250 mindən artıq soydaşımızın Ermənistan ərazisindəki əzəli torpaqlarından qovulması, onlara qarşı repressiya və etnik dözümsüzlük, Azərbaycanı parçalamaq və torpaqlarını zəbt etmək təşəbbüsləri bu siyasətin təzahürü olub. Qəzet qanlı hadisələr zamanı Azərbaycan xalqının igid övladlarının əsl fədakarlığı və qəhrəmanlıq nümunəsi göstərərək, milli ideallar uğrunda birləşdiklərini və sovet hərbiçilərinin təcavüzünə qətiyyətlə sənə gərdiklərini vurğulayıb.

Sözügədən xəbərlərdə qanlı terror aktına ilk etirazın Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev tərəfindən göstərilirdiyi qeyd olunub. Ulu öndər 1990-cı il yanvarın 21-də Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəliyinə gələrək mətbuat konfransı keçirib və əliyalın əhəlinin kütləvi şəkildə qətlə yetirilməsinə kəskin etiraz edərək, bunun hüquqa, demokratiyaya və insanlığa zidd olduğunu diqqətə çatdırıb. Bildirilib ki, 20 Yanvar faciəsi ilə bağlı 1994-cü il yanvarın 5-də imzalandığı fərmanda ulu öndər Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə hadisəyə tam siyasi-hüquqi qiymət verilməsini tövsiyə edib, hadisənin hərbi təcavüz və cinayət kimi qiymətləndirilməsinin və

təqsirkarların məsuliyyət dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsinin təşəbbüskarı olub.

"Standart" qəzetində "Azərbaycan Qara Yanvarın 29-cu ildönümünü qeyd edir" başlığı ilə dərc olunmuş xəbərdə faciə barədə ətraflı məlumat verilməklə yanaşı, əməliyyat zamanı nəinki mülki şəxslərin öldürüldüyü, evlərin və ictimai yerlərin atəşə tutulduğu, hətta təcili yardım maşınlarının tankların altında əzildiyi və yaralılara yardım göstərən tibb işçilərinin güllələndikləri qeyd olunub. Xəbərdə Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Elmira Süleymanovanın 1990-cı il 20 Yanvar faciəsinin 29-cu ildönümü ilə əlaqədar yaydığı bəyanata istinad olunaraq, hadisələrin hüquqi aspektləri barədə məlumat verilib. Xəbərdə Azərbaycan ərazilərinin işğal olunmasına və onun ağır nəticələrinə toxunulub, Azərbaycan tərəfinin Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həllinə mütəmadi olaraq səylər göstərdiyi qeyd edilib. Xəbərdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin münaqişənin sülh yolu ilə həlli üçün dəfələrlə nüfuzlu beynəlxalq qurumların, o cümlədən BMT Baş Məclisinin toplantılarında təşəbbüslər göstərdiyi əks olunub. Həmçinin nüfuzlu beynəlxalq qurumların müvafiq qərarlarında, o cümlədən Avropa Parlamentinin 2018-ci il 12 dekabr tarixli qətnəməsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təsbit olunduğu vurğulanıb.

Bütün xəbərlərdə 20 Yanvar faciəsi zamanı 147 Azərbaycan vətəndaşının şəhid olduğu, 744 nəfərin yaralandığı, 841 nəfərin isə qanunsuz həbs olunduğu əksini tapıb.

Mərakeşin "Əl-Alem" qəzetində "20 Yanvar - Azərbaycan milli qürur günüdür" başlıqlı məqalə dərc edilib.

Məqalədə 20 Yanvar tarixinin Azərbaycan xalqının milli yaddaşına 1990-cı ildə keçmiş sovet ordusunun ölkəyə qarşı hərbi təcavüzü kimi yazıldığı qeyd olunur.

Yazıda 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə ən müasir silahlardan istifadə etməklə sovet ordusunun Bakıda və ölkəmi-

zin digər şəhər və rayonlarında törətdiyi qanlı hadisələrdən bəhs edilir.

Müəllif silahlı hərbiçilərin qocalar, uşaqlar və qadınlar da daxil olmaqla, dinc insanlara atəş açdığını bildirib. Vurğulanıb ki, bu vəhşilik nəticəsində yüzlərlə insan şəhid olub, yaralanıb və həbs edilib, bununla da beynəlxalq hüquq normaları kobudcasına pozulub, Azərbaycan xalqının suverenliyinə qarşı qəddar cinayət törədilib.

Məqalədə həmin dövrdə Azərbaycanın informasiya blokadasına alındığı və baş verənləri ört-basdır etmək üçün xarici KİV-nin fəaliyyətinin məhdudlaşdırıldığı, həqiqətlərin mətbuatda yayılmasına imkan verilmədiyi bildirilib.

Eyni zamanda, yazıda Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü, azərbaycanlılara qarşı aparılmış etnik təmizləmə siyasəti, işğal edilmiş torpaqlarda məscidlərimizin, tarixi memarlıq abidələrimizin darmadağın edildiyi, bir milyondan çox azərbaycanlının qaçqın və məcburi köçkünə çevrildiyi barədə də məlumat verilib.

İtaliyanın nüfuzlu "Globalist" xəbər portalında bu ölkənin tədqiqatçısı Daniel Pommier Vincellinin "Qara Yanvar: Azərbaycanın müstəqilliyi və bütövlüyü uğrunda mübarizənin simvolu" serlovhəli məqaləsi yerləşdirilib.

Məqalədə Qanlı Yanvar hadisələri, faciənin baş vermə səbəbləri və acı nəticələri haqqında məlumat verilir.

Məqalədə qeyd olunur: "Xalqlar beynəlxalq sənəridə güc və rol baxımından özələrini, etnik mənsubiyyətlərini, mədəni cəhətlərini, həmçinin öz tarixlərinə münasibətdə kollektiv və fərdi xüsusiyyətlərini müəyyən edirlər. 1991-ci ildə öz milli müstəqillik yolunu seçməklə SSRİ-dən azad olan Cənubi Qafqaz ölkəsi Azərbaycan Respublikasının halında da məhz belə olub. Maddi, iqtisadi, geosiyasi problemlərlə (və uğurlarla) yanaşı, Azərbaycan davamlı olaraq milli kimliyin formalaşması məsələləri ilə məşğul olub. Xarici və daxili qeyri-stabil-

lik və təhdidlərdən sarsılmış bir dövrdə Azərbaycan xalqı ictimai həmrəyliyin aləti olan milli kimliyini müəyyənləşdirdi. Bu, toptunun böyük tarixi təcrübəsi əsasında, xüsusilə müstəqilliyə gətirib çıxaran həssas bir dövrdə baş verdi".

Yazıda bu günlərdə Azərbaycan SSR dövründə, birmənalı şəkildə müstəqilliyi boğmaq və SSRİ-dən ayrılmaq mərhələsində olan sovet respublikaları arasında gərginliyin atəşini söndürmək üçün göndərilmiş 25 mindən çox sovet hərbi təhlükəsizlik qüvvələrinin Bakı şəhərini işğal etdiyi günün - Qara Yanvarın 29-cu ildönümü qeyd olunduğu bildirilir.

Məqalədə 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə sovet qoşunları Azərbaycan ərazisi olan Dağlıq Qarabağın Ermənistan SSR-yə birləşdirilməsinə və bu məsələdə SSRİ rəhbərliyinin qərəzli və birtərəfli mövqeyinə qarşı çıxan dinc vətəndaşların nümayişlərini qanlı şəkildə boğduğu diqqətə çatdırılıb. SSRİ rəhbərliyinin əmri ilə qoşunların Bakıya daxil olması çoxsaylı nəticələrə gətirib çıxardı. Belə ki, yalnız onun liderlərinin deyil, eyni zamanda, siyasi, ictimai və identik sistem kimi SSRİ sisteminin bütünlüklə legitimliyini itirməsinə səbəb oldu.

Qeyd olunduğu kimi, hər bir xalqın milli kimliyinin formalaşmasına gətirib çıxaran mühüm hadisələr məhz toplumun, o cümlədən fərdi şəxslərin təcrübəsindən qaynaqlandığı bildirilir.

Məqalədə 1990-cı il hadisələrinin qurbanları - 30 iyun 1989-cu ildə evlənmiş 27 yaşlı İlham və onun həyat yoldaşı, 19 yaşlı Fərizənin faciəvi hekayəsi də xatırlanıb.

Bundan başqa, İtaliyanın "Askanews", "Agenzia Nova", "Yahoo Notizie", "Giornale Diplomatico", "Agenparl" kimi kütləvi informasiya vasitələri də Qanlı Yanvar hadisələrinə diqqət ayıraraq, bu faciənin başvermə səbəbləri və acı nəticələri, eləcə də 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsinin 29-cu ildönümü münasibətilə Azərbaycanın İtaliyadakı səfirliyi tərəfindən təşkil olunmuş anım tədbiri barədə məlumatlar dərc edib.

AZƏRTAC